

fejezett módon. Mi — szerző szerint — valószínűleg onnan származott, hogy a megvizsgált agyak eseteiben a betegség nem tartott igen sokáig.

Górcsői vizsgálatainak eredményeiből szerző csak azokat közli, melyek különösen tisztán és állandóan mutatkoztak.

A kéregállományból vett metszeteknek kis nagyítással (Hartnack, 4. sz. tárgylencse rendsz., 2. 3. sz. szemlencse) vizsgálásánál a legfeltűnőbb jelenség volt az agy állományának kisdéd sejtszerű elemekkel való beszüremkedése, mely elemek némileg a nyirk-sejtekhez vagy az ideghüvely (neuroglia) szemcséihez voltak hasonlóak. Ezen beszüremkedés a kéreg minden rétegeiben mutatkozott, de a legvilágosabban ott volt észlelhető, a hol az idegsejtek ép állapotban kissé távolabb fekszenek egymástól (igy pl. a Meynert szerinti 5. rétegben.)

A mellett, ezen beszüremkedés azon jellegző sajátyságot mutat, hogy legtöbbször bizonyos meghatározott módon volt csoportosítva, mely csoportosulás alakjára nézve az idegsejtek elhelyeződésének felel meg. Gyakran látható volt, hogy a beszüremkedő sejtelemekek az idegsejtek körül fekszenek vagy azok felületére mintegy odahintvék, úgy hogy egy alantfekvő sejt alakja nem tisztán kivehető és csakis az ilyen csoportoktól kiinduló nyulványok mutatnak arra, hogy itt idegsejt fekszik. Azonban ezen csoportok egy némelyikénél, melyek alakra és nagyságra nézve az idegsejteknek tökéletesen megfelelőek voltak, a nyulványok nem voltak észlelhetők.

(Folytatása követhet.)

Dr. Koch Antal egyet. tanár

előleges jelentései őslénytani kutatásai eredményéről.

Mélt. erd. muz. egyet. választmány!

Van szerencsém a múlt hó folytában tett földtani kirándulásaimról előlegesen a következőket jelenteni:

Julius 4-ikén Méra és Korod vidékét bejárván, vagy 50 darab kőzetet és kőületet gyűjték s igen érdekes észleleteket tevék.

Jul. 18-ikán vasúton Sztánáig, innen Zsobokra és aztán Jegenyére mentem át, útközben mindenütt becses adatokat gyűjtve. E vidékről is vagy 50 darab kőzetet és kőületet szerzék gyűjteményeink számára.

Jul. 29-ikén délután kimenvén a Hójába, itt a Schuster K. tanító által feltalált kőülethely viszonyait közelebbről megvizsgálám s legalább is 100 kőületet gyűjték.

Ezzel kapcsolatban vagyok bátor a t. választmány figyelmét egy igen érdekes és fontos ősemlősnek, a közelébb leírt Brachydiastematherium transylvanicum-nak lelhelyére fölhívni, a mely Andrásné mellett a Nádasnak partszakadásában van elte-

metve, s hol kevés ásás után valószínűleg igen érdekes esontmaradványoknak birtokába lehetne jutni. Én tehát bátor vagyok kérni a t. választmányt, hogy az említett helyen végzendő ásatásra vagy 20 forintot szavazna meg. Egyúttal azonban szükséges leendő, a muz. egyesület nevében a megye alispáni hivatalához fordulni azon kérelemmel, hogy eszközölné ki, miszerint az andrásházai nádaspárti szakadásnál az ásatás egy napig, legalább 10 napszámossal, akadálytalanul megtétehető.

Kolozsvártt, 1875. aug. 2-án.

Van szerencsém az Augustus és September hónapokban a Kolozsvár vidékére tett kirándulásokról előleges jelentést tenni.

1. Augustus 16. és 17-ikén megjártam a Vlegyászat s annak északi alját, tanulmányoztam az ottan hatalmasan kifejtett Quarczandesitéknek változatait, átmeneteit s általában az egész hegytömegnek tektonikai viszonyait. A gyűjtött kőzet-példányok száma 46 db.

2. September 22-ikén a Hideg-Szamos völgyének elejére, aztán Szt.-Lászlón át Kisbánya vidékére rándulék főképen azon czélból, hogy az ezen helyeken hatalmas telérek gyanánt ki-kibukkanó éreztartalmu zöldkőtrachytokat tanulmányozzam. A gyűjtött kőzetek száma 30 db.

4. September 28-ikán egész nap ásatást rendeztem Andrásházán a *Brachydiastematherium transylvanicum* nevű vastagbőrű ősméhs esontjaira. Reggel, egyetemi ügyekben elfoglalva lévén, őcsém vezette az ásatást. A déli vonattal magam is kimenvén, esti 5-ig folytattuk az ásást, mi alatt a fontos lellyel geologiai viszonyait pontosan megismerendő, bejártam még annak egész közeli vidékét. Az ásatás eredményei, habár várakozásomnak nem felelnek meg egészen, s csak szerényeknek mondhatók, még is sok érdekést hoztak napfényre. Constatálni lehetett először is, hogy az itten eltemetett esontok nem egy példánytól s talán nem is csak egy fajtól valók, hanem hogy több apróbb nagyobb gerinces szolgáltatva azokat; továbbá, hogy az őállatok nem itt veszték el s temették bele bőröstől, esontostól, hanem, hogy viz által csak ide lettek őszszemosva, mert okvetlenül ezen következtetésre kellett jutnom a különböző esontoknak egészen széthányt és őszsze-vissza-vetett előjövételéből. Az emlősesontokon kívül egy gyík-féle állatnak esontjai és különösen apró kúpfogai fordulnak elő ugyanezen helyen.

A talált őszszes emlős- és gyíkcsontok nincsenek még elkülönítve és tanulmányozva, annyira azonban látható a kis gyűjteményből, hogy különféle végtagesontok, csigolya- és bordatöredékek a leggyakoribbak. Legérdekesebb mindenesetre a két előzáfog (praemolár), mely kétségtelenül a *Brachydiastematherium*-tól való.

Ennyit előlegesen ezen mindenesetre figyelemre méltó leletekről. Az összes anyagnak beható tanulmányozása és kellő összehasonlítása után lesz szerenésém az eredményt részletes jelentésben benyújtani.

Végül bátor vagyok indítványozni, miszerint a tisztelt választmány az egyesület nevében köszönetet mondjon tekint. Kolozs vármegye alispáni hivatalának, mint a mely a napszamosokat és a szükséges szekeret pontosan kirendelni sziveskedett.

A méltós. erd. muz.-egyleti választmánynak.

Kolozsvártt, 1875. sept. 29-én.

Dr. Koch Antal,

mint az ásvány- földt. gyűjt. főre.

Egy érdekes fémer.

Hollaender Leo ur Eperjesen, a ki régóta gyűjti a hazai érmeket és fémereket, közelebről egy felette érdekes arany fémernek jutott birtokában, a melynek hű leírása imez:

INSPERATA FLORVIT (a köriratot megelőzi egy két pont közé foglalt három levelű lomb, de nem lohere levél) hegyvölgyes bányavidék felett egy fellegekből kinyuló bal kéz tart egy függőlegesen álló virágzó ágat (ugy látszik mandula ág), az egészet tölgylombkoszoru környezi.

☞ Egy díszítményekkel környezett négyszögű táblán (hasoló ahhoz, a mely az I. Rákóczy György érmein látható) hat sorban:

ARIDA·VIRGA | ·AARONIS· | ARIDA·NVM | PIA·SPES :
FLO|RIDA VIRGA |·MANET· Ez alatt ·N· 1615 ·B·

A fémer kétségen kívül a nagybányai pénzverdéből került és 1615-ben készült. Atmérője 35 milliméter súlyát nem ismerem. Hogy nem pénz, világos. Legtermészetesebb értelmezése az, hogy egy ottani bányatársulat, a mely sokáig eredmény nélkül mivelte egy aranybányát, egyszerre véletlenül gazdag telérre bukkant, és ennek emlékére verette a fémert. Igen érdekes volna, ha Nagy-Bányáról valami felvilágosítást haphatnánk arra uézve, hogy létezik-e még ott példánya e fémernek, és nincs-e valami emléke fentartva annak a társulatnak, a mely a fémert verette.

T. SZATHMÁRY GYÖRGY helybeli aranyműves ur egy igen érdekes oklevéllel gyarapította muzeumunk kéziratárát. A levél hihetőleg a kolozsvári ötvös czéh levéltárából került és ugy látszik egykoru másolata a benn említett Eötvös Lőrincznek visszaadott ere-